

Lättläst och bildrik bok om korstågen

På ett sätt är det lätt att hitta likheter mellan medeltida korståg och dagens terrorister. Detta är en slående jämförelse man gör när man tar del av den danske historikern Villads Jensens breda exposé om korståg. Grundtemat är politiskt, geopolitiskt och religiöst, eller kampen mellan kristendom och islam. Ett ord som jihad används både då och nu.

I mera konventionellt historiskt sammanhang brukas främst termen korståg, när man under medeltiden upprepade gånger sände riddarhårar eller ordenskrigare för att befria Palestina från de otrogna, det vill säga muslimerna. Den enskilde riddaren eller elitkrigaren från skilda europeiska länder "tog kors", ställde sig på ett sätt i påvens tjänst. Så skedde efter att de fått löfte om att delta i plundringar om man lyckades storma någon borg.

Minst lika viktig var kyrkans försäkringen om de stupades syndaförlåtelse, om avlat, eftersom man deltog i ett heligt krig. Historieböcker brukar räkna upp en rad korståg, exempelvis det första, som resulterade i att Jerusalem intogs 1099. Ett annat ledde helt oväntat till att Konstantinopel stormades 1204. Därutöver följer mindre välorganiserade "ståg" under seden fram till ungefär 1500 för att antingen försvära eller återta Jerusalem.

I geografiskt avseende nöjde man sig inte enbart

NY BOK

Kurt Villads Jensen
Korstågen
Européer i heligt krig under 500 år
Dialogos

med östra Medelhavsområdet. I den västra delen, närmare bestämt Iberiska halvön, har vi en flerhundraårig period med "ätererövring" när det muslimska Spanien steg för steg blev kristet.

Slutpunkten sattes 1492 när Granada intogs av Ferdinand och Isabella's trupper. Detta ledde i sin tur till den spanska expansionen till silvergruvorna i väster liksom att Columbus med sina legendariska seglatser kom till "Indien", vilket visade sig vara Amerika. Både Granada och Columbus hade därför något av korståg över sig.

Inte nog med sådana periferia insatser. Azorena, Tanger och Grönland nämns i sammanhanget. I dessa fall tycks det ha varit lika om att sprida det kristna budskapet, att frälra hedningarna, istället för att kämpa mot islam.

Likas får vi räkna tyskanas och danskarnas insatser i Polen och Baltikum och då inte minst i Tyska ordens namn. Och ännu närmare i den svenska historien ligger korstågen från Mälardalen till sydvästra Finland, Viborg, Landskrona nära dagens Sankt Petersburg liksom Tallinn, som historiskt benämndes Reval, kan

FÖRFATTAREN. Kurt Villads Jensen.

räknas in i denna nordiska expansion. Borgarna var inte bara stödjevakter till den svenska och danska militära expansionen österut. De var något av korstågsborgar, men inte riktade mot islam utan snarare på kampen mot ryssen, de ortodoxtroende som stod i konflikt med den katolska kyrkan.

Associerar vi ytterligare på ordet korståg så kan man finna ett ytterst lokalt exempel och då bortom Villads Jensens mera europeiska framställning. Det gäller en förteckning över kyrklig och indirekt påvens skatteuttag från 1314, den så kallade sexarsgården, som användes för att finansiera korståg. Listans grundform anger de nordligaste socknarna som var med och betalade, nämligen Umeå och Bygdå.

På det sättet kan historia i stort och smått knytas samman. Villads Jensens exposé

CISTERCIENSORDENS GRUNDARE. Denna bild, föreställande Bernhard av Clairvaux (död 1153) som grundade cisterciensorden, finns också med i boken.

är intressant och tämligen lättläst även om de nära 400 sidorna vid första påseendet kan verka i mesta laget. Till det goda intrycket bidrar talrika färgbilder, där många kan sägas vara någorlunda samtida efter som de hämtats ur illuminerade böcker från kontinenten.

Kjell Lundholm
kulturen@isd.se

BILDRIKT Ludvig IX framför sin korstågshär, augusti 1248. En av de många bilderna ur Kurt Villads Jensens bok "Korstågen – Européer i heligt krig under 500 år". Recensenten skriver även om ett lokalt exempel som kan associeras med ordet korståg.